SCIENCE PROBLEMS.UZ

ISSN: 2181-1342 (ONLINE)

№ 8 (3) - 2023

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ЭЛЕКТРОН ЖУРНАЛ

ЭЛЕКТРОННЫЙ ЖУРНАЛ

ELECTRONIC JOURNAL

ISSN: 2181-1342 (Online)

Сайт: https://scienceproblems.uz

DOI: 10.47390/SCP1342V3I8Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 8 (3)-2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

ТОШКЕНТ-2023

БОШ МУҲАРРИР:

Исанова Феруза Тулқиновна

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ:

07.00.00-ТАРИХ ФАНЛАРИ:

Юлдашев Анвар Эргашевич – тарих фанлари доктори, сиёсий фанлар номзоди, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Мавланов Уктам Махмасабирович – тарих фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Хазраткулов Аброр – тарих фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети.

08.00.00-ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ:

Карлибаева Рая Хожабаевна – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Худойқулов Садирдин Каримович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Азизов Шерзод Ўктамович – иқтисодиёт фанлари доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси Божхона институти;

Арабов Нурали Уралович – иқтисодиёт фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Холов Актам Хатамович – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Шадиева Дилдора Хамидовна – иқтисодиёт фанлари бўйича фалсафа доктори (PhD), доцент в.б, Тошкент молия институти;

Шакаров Қулмат Аширович – иқтисодиёт фанлари номзоди, доцент, Тошкент ахборот технологиялари университети

09.00.00-ФАЛСАФА ФАНЛАРИ:

Ҳакимов Назар Ҳакимович – фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Яхшиликов Жўрабой – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат университети;

Ғайбуллаев Отабек Мухаммадиевич – фалсафа фанлари доктори, профессор, Самарқанд давлат чет тиллар институти;

Ҳошимхонов Мўмин – фалсафа фанлари доктори, доцент, Жиззах педагогика институти;

Носирходжаева Гулнора Абдукаххаровна – фалсафа фанлари номзоди, доцент, Тошкент давлат юридик университети.

10.00.00-ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Ахмедов Ойбек Сапорбаевич – филология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон давлат жаҳон тиллари университети;

Кўчимов Шухрат Норқизилович – филология фанлари доктори, доцент, Тошкент давлат юридик университети;

Салахутдинова Мушарраф Исамутдиновна – филология фанлари номзоди, доцент, Самарқанд давлат университети;

Кучкаров Рахман Урманович – филология фанлари номзоди, доцент в/б, Тошкент давлат юридик университети;

Юнусов Мансур Абдуллаевич –филология фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Саидов Улугбек Арипович – филология фанлари номзоди, доцент, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

12.00.00-ЮРИДИК ФАНЛАР:

Ахмедшаева Мавлюда Ахатовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Мухитдинова Фирюза Абдурашидовна – юридик фанлар доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Эсанова Замира Нормуротовна – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикасида хизмат кўрсатган юрист, Тошкент давлат юридик университети;

Ҳамроқулов Баҳодир Мамашарифович – юридик фанлар доктори, профессор в.б., Жаҳон иқтисодиёти ва дипломатия университети;

Зулфиқоров Шерзод Хуррамович – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети;

Хайитов Хушвақт Сапарбаевич – юридик фанлар доктори, профессор, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Асадов Шавкат Ғайбуллаевич – юридик фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон Республикаси

Президенти ҳузуридаги Давлат бошқаруви академияси;

Сайдуллаев Шахзод Алиханович – юридик фанлар номзоди, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Амиров Зафар Актамович – юридик фанлар бўйича фалсафа октори (PhD), Ўзбекистон Республикаси Судьялар олий кенгаши ҳузуридаги Судьялар олий мактаби

13.00.00-ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ:

Хашимова Дильдархон Уринбоевна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат юридик университети;

Ибрагимова Гулнора Хавазматовна – педагогика фанлари доктори, профессор, Тошкент давлат иқтисодиёт университети;

Закирова Феруза Махмудовна – педагогика фанлари доктори, Тошкент ахборот технологиялари университети ҳузуридаги педагогик кадрларни қайта тайёрлаш ва уларнинг малакасини ошириш тармоқ маркази;

Тайланова Шохида Зайниевна – педагогика фанлари доктори, доцент.

19.00.00-ПСИХОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Каримова Васила Маманосировна – психология фанлари доктори, профессор, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Ҳайитов Ойбек Эшбоевич – Жисмоний тарбия ва спорт бўйича мутахассисларни қайта тайёрлаш ва малакасини ошириш институти, психология фанлари доктори, профессор

Умарова Навбаҳор Шокировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети, Амалий психологияси кафедраси мудири;

Атабаева Наргис Батировна – психология фанлари доктори, доцент, Низомий номидаги Тошкент давлат педагогика университети;

Қодиров Обид Сафарович – психология фанлари доктори (PhD), Самарканд вилоят ИИБ Тиббиёт бўлими психологик хизмат бошлиғи.

22.00.00-СОЦИОЛОГИЯ ФАНЛАРИ:

Латипова Нодира Мухтаржановна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири;

Сеитов Азамат Пўлатович – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон миллий университети;

Содиқова Шоҳида Мархабоевна – социология фанлари доктори, профессор, Ўзбекистон халқаро ислом академияси

23.00.00-СИЁСИЙ ФАНЛАР

Назаров Насриддин Атақулович –сиёсий фанлар доктори, фалсафа фанлари доктори, профессор, Тошкент архитектура қурилиш институти;

Бўтаев Усмонжон Хайруллаевич –сиёсий фанлар доктори, доцент, Ўзбекистон миллий университети кафедра мудири.

ОАК Рўйхати

Мазкур журнал Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги Олий аттестация комиссияси Раёсатининг 2022 йил 30 ноябрдаги 327/5-сон қарори билан тарих, иқтисодиёт, фалсафа, филология, юридик ва педагогика фанлари бўйича илмий даражалар бўйича диссертациялар асосий натижаларини чоп этиш тавсия этилган илмий нашрлар рўйхати (Рўйхатга) киритилган.

Crossref DOI:

Таҳририят Crossref DOI нинг расмий аъзоси ҳисобланади ва 10.47.390 DOI префиксига эга. Ҳар бир нашр ва илмий мақолага индивидуал Crossref DOI рақами берилади.

Google Scholar

Журнал Google Scholar (Академия) да индексацияланади.

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари электрон журнали 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.
Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамият.

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com
Телеграм канал: https://t.me/scienceproblems_uz

МУНДАРИЖА

07.00.00 – ТАРИХ ФАНЛАРИ

Воҳидова Комила Абдуллозизовна
“ЭЛ БАЙРОҒИ” ГАЗЕТАСИ ҲАҚИДА 11-17

Сулайманов Саламат Арепбаевич
ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН МУХТОР ВИЛОЯТИДА ҚУРУҚЛИК ВА СУВ ТРАНСПОРТИ: МУАММО ВА ЕЧИМЛАР (1924-1932 ЙЙ) 18-24

Раупов Холмамат
ЎЗБЕКИСТОН ҲУДУДИДА УРАН КОНЛАРИНИ ЎЗЛАШТИРИШ ТАРИХИ 25-32

Мажидов Анвар Сиражович
ИМПЕРИЯ МУСТАМЛАКАЧИЛИК СИЁСАТИНИНГ ТУРКИСТОН ТУБ ХАЛҚЛАРИНИНГ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ВА ФУҚАРОЛИК АҲВОЛИГА ТАЪСИРИ (СИРДАРЁ ВИЛОЯТИ МИСОЛИДА) 33-40

Begamova Nasiba Xolmurzayevna
FERMER XO‘JALIKLARI VA KLASTER TIZIMI UCHUN O‘RTA MA’LUMOTLI MUTAXASSISLARNI TAYYORLASH TIZIMIDAGI YUTUQLAR VA MUAMMOLAR (SURXONDARYO VILOYATI MISOLIDA) 41-48

Алланазаров Мурот Мирзаевич
БУХОРО ХАЛҚ СОВЕТ РЕСПУБЛИКАСИ НОЗИРЛАР ШЎРОСИ ВА МИЛЛИЙ РАҲБАР ХОДИМЛАР ФАОЛИЯТИ ХУСУСИДА 49-54

Ismoilova Feruza Ibragimovna
URUSH YILLARIDA XOTIN-QIZLARNING ILM-FAN VA MADANIYAT SOHALARIDAGI XIZMATLARI 55-59

Tursunov Xurshid Nasriddinovich
O‘ZBEKISTONDA MUSTAQILLIK YILLARIDA TARIXCHI KADRLAR TAYYORLASH SOHASI HUQUQIY ASOSLARINING YARATILISHI 60-64

08.00.00 – ИҚТИСОДИЁТ ФАНЛАРИ

Yuldosheva Gulnoza Abdinabiyevna
THE ROLE OF THE DIGITAL ECONOMY IN MODELING THE FINANCIAL ACTIVITIES OF ENTERPRISES 65-70

Oromidinov Muzaffar Pardabayevich
DIRECTIONS FOR IMPROVING INTERNAL AUDIT IN COMMERCIAL BANKS 71-75

Худайназарова Дилором Хайруллаевна
ТЎҚИМАЧИЛИК САНОАТИ КОРХОНАЛАРИНИНГ ЯШИЛ ИҚТИСОДИЁТ ДОИРАСИДАГИ РИСКЛАРИНИ СТРАТЕГИК ТРАНСФОРМАЦИЯЛАШ ИСТИҚБОЛЛАРИ 76-84

To‘lakov Ulug‘bek Toshmamatovich, Jo‘rayev Sirojiddin Muxiddin o‘g‘li
KO‘CHMAS MULKNI SOLIQQA TORTISHDA XORIJIY DAVLATLARDA AMALGA OSHIRILGAN ISLOHOTLAR 85-92

Xudayberganov Dilshod Tuxtabayevich
MINTAQADA XIZMAT TURLARIDAN SAMARALI RIVOJLANTIRISH YO‘NALISHLARI 93-98

Turobov Sherzod Alisherovich
O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA UY XO‘JALIKLARI TADBIRKORLIGINI RIVOJLANTIRISHDA DAVLAT SIYOSATI 99-105

Шамсиев Нодир Муратович
МЕТОДЫ ОЦЕНКИ ПОКАЗАТЕЛЕЙ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ ПРИ АНАЛИЗЕ РЕЙТИНГОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ И ИХ КАЧЕСТВЕННОЕ ОПИСАНИЕ 106-110

Zaripova Moxira Zarip qizi
AGRAR SOHAGA XORIJIY INVESTITSIYALARNI JALB QILISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI 111-114

Узайдуллаев Шерзод Шукуруллаевич
ЎЗБЕКИСТОНДА ИННОВАЦИОН ИНФРАТУЗИЛМАНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ОМИЛЛАРИ 115-121

Atabayeva Karomat Rajabovna, Rajabova Maftuna Farhod qizi
O‘ZBEKISTONDA TURIZM SOHASINING RIVOJLANISHI VA TAHLILI 122-127

Жумаева Мухлиса Абдуғани қизи
МАМЛАКАТДА АЁЛЛАР ТАДБИРКОРЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МЕХАНИЗМИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ 128-137

Камалов Акмал Сайдакбарович, Саматов Ғаффор Аллақулович
ГЕОИҚТИСОДИЙ МУНОСАБАТЛАР ШАРОИТИДА ТРАНСПОРТ ЛОЙИҲАЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШГА БЎЛГАН ЁНДАШУВЛАРНИНГ ТАҲЛИЛИ 138-150

Мамадиёров Олимжон Умарович
ОЗИҚ-ОВҚАТ ХАВФСИЗЛИГИ ТАЪМИНЛАШ НАЗАРИЯЛАРИ ЭВОЛЮЦИЯСИ 151-158

Раббимов Жахонгир Эшбоевич
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИДА ОПЕРАЦИОН РИСКЛАРНИНГ МОҲИЯТИ, УЛАРНИНГ ЮЗАГА КЕЛИШ САБАБЛАРИ 159-164

Кулибоев Азамат Шоназарович
ДАВЛАТ ТИББИЁТ ТАШКИЛОТЛАРИДА БУХГАЛТЕРИЯ ҲИСОБИНИНГ УСЛУБИЙ АСОСЛАРИ 165-174

Гадоев Сўҳроб Жумакулович
ТИЖОРАТ БАНКЛАРИ КРЕДИТИНИНГ ТАЪМИНОТИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ ЙЎЛЛАРИ 175-181

Бекжанов Дилмурад Йўлдашович
ЭМПИРИК ТАДҚИҚОТ НАТИЖАЛАРИ АСОСИДА ТУРИСТИК ДЕСТИНАЦИОН МЕНЕЖМЕНТ ЖАРАЁНИ ИШТИРОКЧИЛАРИ ФАОЛИЯТИНИ БАҲОЛАШ 182-193

09.00.00 – ФАЛСАФА ФАНЛАРИ

Boydadayev Abdurroxmon Tolibjon o‘g‘li
SHARQ VA G‘ARB IRRATSIONAL FALSAFASIDA PANTEISTIK QARASHLARNING QIYOSIY TAHLILI (J.RUMIY VA F.NITSSHE FALSAFASI MISOLIDA) 194-200

Xayridinov Abbosxon Anvarovich
GLOBALLASHUV JARAYONIDA MA’NAVIY MA’RIFIY INQIROZLARNING OLDINI OLISHDA MARKAZIY OSIYO QADRIYATLARINI YUKSALTIRISH ISTIQBOLLARI 201-205

Quramboyev Alisher Maxsudovich
TEMURIYLAR DAVRIDA IJTIMOIY ADOLAT TAMOYILLARINING AMAL QILISHI 206-211

Jo‘rayev Alisher Tulqinboyevich
JAMIYAT MILLIY ASOSLARINI MUSTAHKAMLASH – DAVLATNING USTUVOR MAQSADI 212-217

Turabova Sevara Kattaqulovna
ILMIY BAHS FENOMENINING MANTIQIY– GNOSEOLOGIK MAQOMINI O‘RGANISHDA KONSEPTUAL-METODOLOGIK YONDOSHUV 218-224

Пардаева Марҳабо Давлатовна
АЛИШЕР НАВОИЙ АСАРЛАРИДА ИЛМГА ОИД ҚАРАШЛАРИНИНГ НАҚШБАНДИЯ ҒОЯЛАРИ БИЛАН УЙҒУНЛИГИ 225-233

Qutlimuratov Sardorbek Rustamovich
NIKOH MUNOSABATLARINING TADRIJIY RIVOJLANISHI 234-240

Tursunkulova Shaxnoza Tuychiyevna
DINIY MANBALARDA GO‘ZALLIK TO‘G‘RISIDAGI FALSAFIY QARASHLAR 241-246

Юсупова Феруза Зойировна
АХЛОҚИЙ ИДЕАЛ – ЁШЛАР МАЪНАВИЙ ЮКСАЛИШИНИНГ МЕЗОНИ 247-251

Teshaboev Muhiddin Marifovich
IJTIMOIY ADOLATNI TA’MINLASHNING PRINSIPIAL MASALALARI 252-257

10.00.00 – ФИЛОЛОГИЯ ФАНЛАРИ

Soatova Nodira Isomitdinovna
LIRO-EPIK ASARLARDA POETIK FIKRNING BADIIY IFODASI 258-265

Narmuratov Zayniddin Radjabovich
FRAZEOLOGIK BIRLIKLAR LINGVOMADANIY BIRLIK SIFATIDA 266-269

Yusupova Omina Muhammadzoir kizi
DIFFERENT CLASSIFICATION OF FAIRYTALE DISCOURSE IN WORLD AND UZBEK FOLKLORE 270-276

Бозорова Хулкар Одинакуловна
РУССКИЙ ЯЗЫК КАК СОСТАВЛЯЮЩАЯ СОДЕРЖАНИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ СПЕЦИАЛИСТОВ 277-282

Matyakubov Oybek Quralbayevich
KOGNITIV TILSHUNOSLIKDA «KONSEPT» TUSHUNCHASI 283-288

Фатуллаева Камола Рахматуллаевна
ТЕРМИНЛАРНИНГ БЕЛГИЛАРИ ВА УЛАРНИНГ ТАСНИФИ 289-293

Karimjonova Shahlo Ravshanjonovna
O‘ZBEK TILIDA KAUZATIV FE’LLARNING YASALISH USULLARI 294-299

Xamzayev Otaxon Erkinovich
INGLIZ VA O‘ZBEK TILLARIDA KASB-HUNARGA OIDMAQOLLARNING CHOG‘ISHTIRMA TAHLILI 300-305

12.00.00 – ЮРИДИК ФАНЛАР

Абдурахманова Нодирахон
ПРАВОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ СМАРТ-КОНТРАКТОВ В СНГ 306-310

Сафоева Садокат Мусоевна
ЭКОСИСТЕМА СОЦИАЛЬНЫХ СЕТЕЙ: ИССЛЕДОВАНИЕ РОЛЕЙ ЗАИНТЕРЕСОВАННЫХ СТОРОН В КОНТЕКСТЕ ГРАЖДАНСКОГО ПРАВА 311-320

Абдуллаева Маликабону Эркин қизи
ХАЛҚ ТАЪЛИМИ СОҲАСИДА КОРРУПЦИЯНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШГА ОИД АЙРИМ ХОРИЖИЙ ДАВЛАТЛАР ТАЖРИБАСИНИНГ ҚИЁСИЙ ҲУҚУҚИЙ ТАҲЛИЛИ 321-330

13.00.00 – ПЕДАГОГИКА ФАНЛАРИ

Zoirova Lola Xamidovna
TIBBIYOT OLIY TA’LIM MUASSASALARIDA “INSON ORGANIZMINING RADIATSIYAGA SEZGIRLIGI” MAVZUSINI O‘QITISHDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN

FOYDALANISH 331-336

Ibragimov A'lamjon Amrilloyevich
KOGNITIV SIFATLARNING UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANISHGA TA'SIRI (MAKTAB PEDAGOG XODIMLARI MISOLIDA) 337-343

Madaminov Azimbek Egamberganovich, Xalillayev O'ktam Sobir o'g'li
YOSH GANDBOLCHI DARVOZABONLARNI O'YIN TEXNIKASIGA O'RGATISH 344-349

Fayzullaeva Madina Abdumumin kizi
ANALYSIS OF THE POSITIVE IMPACT OF DIGITAL TECHNOLOGIES ON THE MOTIVATION AND KNOWLEDGE OF STUDENTS IN THE DEVELOPMENT OF THE EDUCATIONAL PROCESS 350-355

Джумаева Хулкархан Мухаммаджоновна
ВНУТРЕННИЕ УГРОЗЫ, НЕГАТИВНО ВЛИЯЮЩИЕ НА ДУХОВНОСТЬ СТУДЕНТОВ .. 356-361

Islomova Madina Asqarovna
INTEGRATSIYALASHGAN SUN'IY INTELLEKT TOMONIDAN YARATILGAN CHATGPT BOT YORDAMIDA NEMIS TILI O'QITISHNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH 362-368

Raxmatova Mexrinoz Majitovna
YOSHLAR MA'NAVIY SALOHIYATINI O'RGANISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI 369-373

Абдукаюмова Наргиза Райимовна
ЮҚОРИ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ МАДАНИЙ–ИНТЕЛЛЕКТУАЛ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ДИДАКТИК ШАРТЛАРИ 374-384

Norboyev Farxod Chorshanbiyevich
KREATIVLIK VA INNOVATSIYA BORASIDA ZAMONAVIY NAZARIYALAR 385-390

Borasheva Aybolgan
EXPLORING JAMES MCCROSKEY'S RESEARCH ON WILLINGNESS TO COMMUNICATE IN L1 CONTEXTS: IMPLICATIONS FOR LANGUAGE TEACHING AND LEARNING 391-398

Fayzullayeva Gulchexra Sharipboyevna
KOGNITIV TADQIQOTLARNING FANLARARO TUSHUNCHA SIFATIDAGI MOHIYATI VA MANTIQIY TAHLILI 399-409

Boboraximov Sanjar Malikjanovich
MAKTABDA O'QUVCHILARNI JISMONIY TARBIYALASHNING ZARURATI VA UNGA QO'YILADIGAN TALABLAR 410-414

Salimova Shahlo Sayfulloyevna
XAVFSIZ TA'LIM MUHITI MONITORINGINING AHAMIYATI 415-421

Sayfiddinova Jamila Ziyodulla qizi
METHODOLOGY FOR THE DEVELOPMENT OF LOGICAL REASONING IN PRIMARY SCHOOL PUPILS 422-427

Xamroyev Samijon Salimovich
SPORT TO‘GARAKLARI ORQALI TALABALARNING JISMONIY MADANIYATINI RIVOJLANTIRISH KOMPONENTLARI 428-433

Kattaeva Feruza Shakirovna
DEVELOPING STUDENTS SOCIO-CULTURAL COMPETENCE BY USING SOCIO CULTURAL DISCOURSE ANALYSIS METHOD 434-441

G‘ofurov Azizbek Umarjonovich
BO‘LAJAK JISMONIY TARBIYA FANI O‘QITUVCHILARINI TAYYORLASH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISH 442-447

Abduraximova Umida Shuxratovna
BO‘LAJAK TARJIMONLARNING LINGVOMADANIY VA KOMMUNIKATIV KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI 448-454

Obidova Gulmira Kuzibaevna
INGLIZ TILINI O‘RGANISH JARAYONIDA TEXNIKA TA’LIM YO‘NALISHI TALABALARIDA EKOLOGIK MADANIYAT ASOSLARINI SHAKLLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA INTERAKTIV METODLAR 455-460

Axmadaliyeva Xosiyatposhsho Abduxayotovna
PROFESSINAL TA’LIM YO’NALISHLARIDA TAHSIL OLAYOTGAN O‘QUVCHILARNING INGLIZ TILIDAN KOMMUNIKATIV KOMPETENSIYASINI AUTENTIK MATERIALLAR ORQALI TAKOMILLASHTIRISH 461-469

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари. -№ 8 (3)-2023.
ISSN: 2181-1342 (Online)
https://scienceproblems.uz

09.00.00- Фалсафа фанлари

Xayridinov Abbosxon Anvarovich
O‘zbekiston Respublikasi Ichki ishlar vazirligi
Toshkent shahar 2-son akademik litseyi
maxsus fanlar o‘qituvchisi, Podpolkovnik
E-mail: akademikaget6767@gmail.com

GLOBALLASHUV JARAYONIDA MA’NAVIY MA’RIFIY INQIROZLARNING OLDINI OLISHDA MARKAZIY OSIYO QADRIYATLARINI YUKSALTIRISH ISTIQBOLLARI

Annotatsiya. XX-asr madaniyati falsafasi birinchi navbatda G‘arb jamiyatining madaniy o‘ziga xosligining ifodasi bo‘lib,O‘rta asrlarda o‘z rivojini topgan sharq xususan O‘rta Osiyo madaniyati esa bugun o‘z o‘rnini yo‘qotib bormoqda mavzu dolzarbligidan kelib chiqib ushbu maqolada globallashuv jarayonida ma’naviy ma’rifiy inqirozining sabablarini o‘rganish, ma’naviy inqirozga qarshi kurashda O‘rta Osiyo xalqlari madaniyatni rivojlantirishning keyingi yo‘llarini shakllantirish masalalari o‘rganildi

Kalit so‘zlar : O‘rta Osiyo madaniyati, ma’rifat, manaviy qadriyatlar,sharq falsafasi, ta’lim,ommaviy madaniyat

Khayridinov Abbaskhan Anvarovich
Ministry of Internal Affairs of the Republic of
Uzbekistan Academic Lyceum No. 2,
teacher of special subjects, lieutenant colonel

PROSPECTS FOR IMPROVING THE VALUES OF CENTRAL ASIA IN THE PREVENTION OF SPIRITUAL AND EDUCATIONAL CRISES IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION

Abstract. The philosophy of culture of the 20th century is primarily an expression of the cultural identity of Western society, and the culture of the East, especially Central Asia, which developed in the Middle Ages, is losing its place today. Issues of formation of further ways of cultural development of the peoples were studied

Key words: Central Asian culture, enlightenment, spiritual values, Eastern philosophy, education, popular culture

Хайридинов Аббасхан Анварович
Министерство внутренних дел Республики Узбекистан
Академический лицей №2, учитель
специальных предметов, подполковник

ПЕРСПЕКТИВЫ УЛУЧШЕНИЯ ЦЕННОСТЕЙ ЦЕНТРАЛЬНОЙ АЗИИ В ПРЕДОТВРАЩЕНИИ ДУХОВНО-ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ КРИЗИСОВ В ПРОЦЕССЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Аннотация. Философия культуры 20 века является прежде всего выражением культурной идентичности западного общества, а культура Востока, особенно Средней Азии, сложившаяся в Средние века, сегодня теряет свое место. Культурного развития народов изучались

Ключевые слова: среднеазиатская культура, просвещение, духовные ценности, восточная философия, образование, народная культура.

DOI: https://doi.org/10.47390/SCP1342V3I8Y2023N27

Mavzu dolzarbligi. Ma’lumki hozirgi vaqtda madaniyatning zamonaviy inqirozi va uning asosiy sabablarini oʻrganish hamda unga qarshi kurashish muammosi dolzarb mavzuga aylandi. Olimlarning asarlarida inqiroz manzarasi, ya’ni zamonaviy voqelik – axloq, din, san’at, ommaviy madaniyat, fan va texnika tahlili asosida olib borilmoqda. Yangi davr madaniyatining tarixan oʻziga xos xususiyatlari bilan halokatli bogʻliqligi ta’kidlangan. XX-asr madaniyati falsafasi birinchi navbatda Gʻarb jamiyatining madaniy oʻziga xosligining ifodasi boʻlib, Oʻrta asrlarda oʻz rivojini topgan sharq, xususan, Oʻrta Osiyo madaniyati esa bugun oʻz oʻrnini yoʻqotib bormoqda .

Tadqiqot maqsadi. Mavzu dolzarbligidan kelib chiqib tadqiqot maqsadi globallashuv jarayonida ma’naviy ma’rifiy inqirozining sabablarini oʻrganish, ma’naviy inqirozga qarshi kurashda Oʻrta Osiyo xalqlari madaniyatni rivojlantirishning keyingi yoʻllarini shakllantirish.

Mavzu yuzasidan adabiyotlar tahlili. Jamiyatning globallashuvi bugungi kunda jamiyat hayotining barcha sohalariga: madaniyat, siyosat, ta’lim, fan, iqtisod kabi sohalarga oʻz ta’sirini koʻrsatuvchi sivilizatsiya rivojlanishining muhim tendensiyalaridan biridir. Boshqacha aytganda, globallashuv mamlakatning ilmiy-texnikaviy va iqtisodiy rivojlanishiga bogʻliq. Shu oʻrinda madaniy globallashuv nafaqat madaniyatlarning birlashishini oʻz ichiga oladi, balki aksincha, madaniy xilma-xillikning oʻsishiga, madaniyatning aralash, gibrid shakllarining, madaniy qotishmalarning paydo boʻlishiga olib keladi.[1; 258-b] U nafaqat global, balki yangi mahalliy madaniy belgilarni ham ishlab chiqaradi. Globallashuvning salbiy oqibatlari: mamlakatlar oʻziga xosligini yoʻqotadi, bir-biriga oʻxshash boʻladi; yagona iste’mol standarti paydo boʻladi, mamlakatlarning yaqinlashishi ma’lum turmush tarzini joriy etishga yordam beradi; alohida mamlakatlar iqtisodiyotiga kuchli ta’sir koʻrsatadigan jahon iqtisodiy inqirozi xavfini keltirib chiqaradi.

Madaniyat sohasidagi globallashuv ham, ijobiy va salbiy oqibatlarga olib keladi. Salbiy jihatlarga madaniy globallashuv ommaviy madaniyatning toʻliq hukmronligiga, madaniy xilma-xillikning eroziyasiga, demassovizatsiyaga olib kelishi kiradi.

Globallashuvning millatlar ma’naviyati ma’rifatiga salbiy ta’sirini oldini olishda eng muhim chora tadbirlardan biri millatning yillar davomida shakllanib kelgan ma’naviyati madaniyati qadriyatlarini ahamiyatini yanada oshirish sanaladi shu oʻrinda Oʻrta Osiyo xalqlarining oʻziga xos madaniyati Falsafiy qarashlari insoniy komillikka yetaklovchi gʻoyasi xar qanday yod gʻoya mafkuraga qarshi kurasha oladigan darajada yuksak darajada deya olamiz.

Oʻrta Osiyo falsafiy qadriyatlari. Oʻrta Osiyo mamlakatlardagi odamlar Gʻarbdagilarga qaraganda an’anaviyroq, chunki hozirgi kunga qadar xalqlarning milliy marosimlari, urf-odatlari, kiyimlari va boshqa qadriyatlari hozirgi kunga qadar xalq ijtimoiy hayot tarzini ajralmas qismidir. Oʻrta Osiyo xalqlari oʻzlarining mafkuralari va e’tiqodlarida qattiq amal qilishadi. Sharqona qadriyatlarda oqsoqollar oila boshligʻi hisoblanadi va bolalar ularni hurmat qilishadi va barcha qarorlarda ularga boʻysunishga harakat qilishadi. Bolalarning kelajagi bilan bogʻliq muhim qarorlar odatda oqsoqollar tomonidan qabul qilinadi. Ota-onalar qariganida, bolalar ularga gʻamxoʻrlik qilishlari faqat Oʻrta Osiyo xalqlariga xos qadriyatlardandir.

Oʻrta Osiyo falsafasining asosiy prinsipi birlikdir. Bu kosmologik birlik abadiy voqelikka tomon borgan sari hayot sayohatlarining asosiy qismidir. Oʻrta Osiyo falsafasida asosiy masala axloq xulq-atvorga asoslanadi va qaramlik ichki tomondan tashqi tomonga bogʻliq. Ozod boʻlish uchun avvalo uning ichki dunyosi atrofdagi dunyoga mos ravishda ozodlikka erishish kerak deya qayd etiladi.Oʻrta Osiyo falsafasi ham fazilatlarga asoslanadi. Bu hayotga fidoyilik bilan yondashish bilan izohlanadi. [1; 259-b].]

Markaziy Osiyo madaniyatining yorqin tabiati oʻz yerlarini zabt etgan moʻgʻullar, forslar va ruslarning taʼsiridan kelib chiqadi. Shuningdek, u hind, Xitoy va Arab madaniyatlarining asosiy taʼsirini koʻrsatadi. Oʻrta Osiyo aholisi orasida qadim zamonlardan beri turli xil tabiiy kuchlarga hurmat saqlanib kelinmoqda; muqaddas toshlar, togʻlar, daraxtlar va buloqlarga sigʻinish bugungi kungacha saqlanib qolgan.[2; 71-72-b.] Oʻrta Osiyoning koʻplab mintaqalarida ajdodlar qabrlariga sigʻinish haligacha saqlanib qolgan.[3;121-b.]

Oʻrta Osiyo xalqlari zamonaviy sanoat davriga boy madaniy meros bilan kirib kelishdi. Oʻrta Osiyo xalqlarining maʼnaviy madaniyatidagi etnik oʻziga xoslik materialga qaraganda bir oz koʻproq ifodalangan. [4;191-b]

Metodologiya. Tadqiqot maqsadiga asosan Oʻzbekiston Milliy Universiteti talabalari oʻrtasida soʻrovnoma oʻtkazildi.Soʻrovnomadan asosiy maqsad Jamiyatimizda milliy qadriyatlar hamda sharqona maʼnaviyat va maʼrifatning ahamiyatini oshirish hamda yuksaltirishda qanday omillar asosiy rol oʻynaydi hamda globallashuv sharoitida ayrim yoshlar orasidagi maʼnaviy inqiroz sabablari oʻrganish etib belgilandi.

1. Oʻrta Osiyo xalqlarining asrlar davomida shakllanib kelgan qadriyatlari hamda madaniyatini ahamiyatini oshirishda qaysi yoʻnalish asosiy rol oʻynaydi?

   – Taʼlim tarbiya jarayoni
   – Huquq tartibot
   – Axborot texnologiyalari

2. Yoshlar orasidagi maʼnaviy inqiroz sabablari nimada deb oʻylaysiz?

   – Passiv taʼlim tarbiya
   – Past darajadagi turmush tarzi
   – Jamiyatdagi ijtimoiy muhit
   – Axborot texnologiyalari

Natija va muhokama. Talabalar bilan oʻtkazilgan soʻrovnomalar natijasiga koʻra qatnashchilarning 70% birinchi bosqich soʻrovida(Oʻrta Osiyo xalqlarining asrlar davomida shakllanib kelgan qadriyatlari hamda madaniyatini ahamiyatini oshirishda qaysi yoʻnalish asosiy rol oʻynaydi?

Globallashuv sharoitida biz milliy qadriyatlarimizni mustahkamlashimiz, ularni jahon miqyosida targʻib qilishimiz kerak. Asrlar davomida xalqimiz oʻziga xos madaniyati, sanʼati va anʼanalarini shakllantirgan. Shunday ekan, biz bu boylikni nafaqat asrab-avaylashimiz, balki ularning jahon madaniyatida munosib oʻrin egallashiga ham koʻmaklashishimiz kerak.

Milliy qadriyatlarni xalqaro miqyosda targʻib qilish bilan birga, jamiyatimizda toʻgʻri qadriyatlar tizimini shakllantirishni davom ettirish muhim. Qoʻllanma sifatida Forobiyning har tomonlama barkamol shaxs – "Komil inson" haqidagi tushunchasini keltirish mumkin.Ushbu yondashuv maqsadlilik, masʼuliyat, bilimga intilish va oʻz-oʻzini rivojlantirish kabi muhim tarkibiy qismlarni oʻz ichiga oladi.

“Komil inson” tushunchasidan kelib chiqib, jamiyatda bilimga e’tiborni shakllantirish zarur. Uning asosiy komponenti “hayot davomida uzluksiz ta’lim” tamoyili boʻlishi kerak. Jamiyatda ishonch, rahm-shafqat va mas’uliyat ham tarbiyalanishi kerak. Bundan tashqari, maqsadlilik va mehnatsevarlik kabi qadriyatlar muhimdir. Zamonaviy jamiyatda munosib mehnat asosiy qadriyat, gʻoya va hayotiy maqsadga aylanishi kerak.

Mafkuraviy qadriyatlarni mustahkamlash Davlat rahbarining modernizatsiya kursini kompleks va tizimli amalga oshirish uchun zarur.

Mustaqillik sharofati bilan Oʻzbekiston butun dunyoda e’tirofga sazovor boʻldi. Bu millatning asosiy qadriyatidir. Mustaqillik bizga nafaqat suverenitet olib keldi, balki xalqimiz ong-u tafakkurini ham oʻzgartirdi. Tarixiy bilimlar ortida nafaqat oʻtmish sirlari, balki millatning mohiyati, ongi ham turadi. Qadim zamonlardan to hozirgi kungacha boʻlgan davrni oʻz ichiga olgan yangi tarix darsligi zarur.

Oʻzbek zamini bugungi global dunyoda milliy birlik ramzi boʻlib qolmoqda. Ajdodlarimiz shunday keng hududni biz saqlab qolishimiz uchun meros qilib qoldirgan.

Tariximizning muhim tarixiy voqealari va milliy an’analari asosida hujjatli va badiiy filmlar tayyorlash, teatrlashtirilgan tomoshalar tayyorlash va kitoblar nashr etish, milliy afsonalar, ertaklar asosida multfilmlar yaratish imkoniyatlarini koʻrib chiqishni tavsiya etadi. Va qahramonlik qoʻshiqlari, dostonlarni yosh avlod ongida milliy qadriyatlarni shakllantirish. Bundan tashqari, mamlakatimizdagi tarixiy joylar va ekologik muhitning goʻzal goʻshalarini asrab-avaylash, ularni kelajak avlodlarga yetkazish, shuningdek, ularni keng targʻib qilish, mamlakatimizda etno- va ekoturizmni rivojlantirish, shu jumladan qishloq joylarini sharqona qadriyatlar asosida barpo etish oʻz natijasini bermay qolmaydi

Shuningdek internet tarmogʻidagi, mamlakatimiz ommaviy axborot vositalaridagi milliy ma’naviyatga zid boʻlgan salbiy qadriyatlarni targʻib etuvchi materiallarning muntazam tahliliy sharhini tayyorlab borish va keyinchalik uni Davlat boshqaruvi muassasalariga taqdim etgan holda Milliy ma’ruza tayyorlash tavsiya etilishi zarur.

Xulosa. Oʻrta Osiyo xalqlarini qadriyatlarini yanada yuksaltirish zaruratini avvalo ta’lim orqali qilish kerak, degan xulosaga keldik. Xalq ta’limi vazirligiga oʻzbek xalqining koʻp jildlik tarixini yozish va amaldagi “Oʻzbekiston tarixi” darsligini ishonchli ma’lumotlarga tayangan holda, milliy manfaatlar ustuvorligini hisobga olgan holda qayta koʻrib chiqishi zarur.

Ta’lim sohasi zimmasiga katta mas’uliyat yuklangan bir paytda, ayniqsa, yosh avlod oʻrtasida milliy qadriyatlarni targʻib qilishning eng toʻgʻri yoʻlini izlashimiz kerak. Maktabda oʻqish faqat oʻquv dasturini oʻqitish bilan cheklanmasligi kerak. Bizning jamiyatimizda, tarixan, ta’lim doimo tarbiya bilan birga boʻlgan, shuning uchun maktablar bolalarda toʻgʻri qadriyatlar tizimini shakllantirishga hissa qoʻshishi kerak.

Globallashuv jarayoni nafaqat tovar va kapital almashinuvi, balki madaniyat va gʻoyalarning oʻzaro kirib borishi bilan ham kechayotganini hisobga olsak, mavzu tobora dolzarb boʻlib bormoqda. Ushbu jarayonning ijobiy va salbiy tomonlari borligiga qaramay, globallashuvni yangi voqelik sifatida qabul qilish va undan oʻz manfaati uchun foydalanishga harakat qilish kerak.

Адабиётлар/Литература/References:

1. “Mamlakatimizda ta’lim sifatini yuksaltirish, inson qadr-qimmatini oshirishda sharqona falsafaning oʻrni”Abbosxon Anvarovich Xayridinov,Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences 3 (2), 958-962 b, 2023
2. Ҳайруллаев М. Ўрта Осиёда илк Уйғониш даври маданияти.-Т., 1994 й., 71-72 бетлар.
3. Пугаченкова Г. Ремпель П. , История искусства Узбекистана. Т., 1965 г. 121 стр.
4. Культура Среднего Востока, Городостроительная архитектура, Т.,1989 г. 191 стр.

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SCP1342V3I8Y2023

SCIENCEPROBLEMS.UZ

ИЖТИМОИЙ-ГУМАНИТАР ФАНЛАРНИНГ ДОЛЗАРБ МУАММОЛАРИ

№ 8 (3)-2023

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

Ижтимоий-гуманитар фанларнинг долзарб муаммолари” электрон журнали 2020 йил 6 август куни 1368-сонли гувоҳнома билан давлат рўйхатига олинган.

Муассис: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” масъулияти чекланган жамияти

Таҳририят манзили:
100070. Тошкент шаҳри, Яккасарой тумани, Кичик Бешёғоч кўчаси, 70/10-уй. Электрон манзил: scienceproblems.uz@gmail.com

Боғланиш учун телефонлар:
(99) 602-09-84 (telegram).